

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 In 1848 gaf koning Willem II aan Thorbecke de opdracht om een nieuwe grondwet te maken.
→ Door welke politieke ontwikkeling in verschillende Europese landen voelde de koning zich gedwongen de grondwet te veranderen?
- 2p 2 Hieronder staan zes omschrijvingen of opvattingen van maatschappelijke groepen rond 1880:
- 1 Arbeiders mogen voor een beter loon staken.
 - 2 Bij de hogere burgerij heeft deze groep veel aanhang.
 - 3 De aanhangers worden vaak omschreven als de 'kleine luyden'.
 - 4 Deze groep vindt dat mannen én vrouwen dezelfde rechten moeten hebben.
 - 5 In het bestuur van het land moet duidelijk het christelijk denken te herkennen zijn.
 - 6 Veel gelovigen zijn lid van de RKSP.
- Welke **twee** omschrijvingen of opvattingen horen bij de protestanten rond 1880? Schrijf alleen de nummers op.
- Gebruik bron 1.*
- 1p 3 Is de schrijver een **voorstander** of een **tegenstander** van bijzonder onderwijs? En welk argument gebruikt hij voor zijn keuze?
De schrijver is een
- A tegenstander, omdat hij vindt dat bijzonder onderwijs leidt tot meer onverdraagzaamheid.
 - B tegenstander, omdat hij vindt dat bijzonder onderwijs leidt tot meer verdraagzaamheid.
 - C voorstander, omdat hij vindt dat bijzonder onderwijs leidt tot meer onverdraagzaamheid.
 - D voorstander, omdat hij vindt dat bijzonder onderwijs leidt tot meer verdraagzaamheid.
- 2p 4 Een invulopdracht over de invoering van politieke rechten in de grondwetten van 1848 en 1917:
- 1 In de grondwet van 1848 werd het recht ... (**om eigen verenigingen op te richten / op woongelegenheid**) ... ingevoerd.
 - 2 In de grondwet van 1917 werd het kiesrecht aangepast door het invoeren van ... (**algemeen mannenkiesrecht / censuskiesrecht**).
 - 3 In de grondwet van 1917 werd vastgelegd dat de financiële achterstelling werd opgeheven van de ... (**bijzondere scholen / openbare scholen**).
- Maak de zinnen kloppend door telkens uit de twee mogelijkheden te kiezen.
Doe het zo:
1: ... (kies uit: om eigen verenigingen op te richten / op woongelegenheid)
(enz. tot en met 3)

Gebruik bron 2.

- 1p 5 Bij welke groepering hoort het vaandel?
- A confessionelen
 - B feministen
 - C liberalen
 - D socialisten

Gebruik bron 3.

- 1p 6 Is de tekening gemaakt **vóór** of **na** 1919? Verklaar je antwoord.

Gebruik bron 4.

- 2p 7 Leg uit, met behulp van een onderdeel uit de bron, welk maatschappelijk verschijnsel wordt bedoeld.

Doe het zo:

maatschappelijk verschijnsel: ...

onderdeel van de bron: ...

- 1p 8 In 1923 werd de Katholieke Universiteit van Nijmegen opgericht. Deze gebeurtenis wordt vaak beschouwd als een voorbeeld van emancipatie.
→ Geef een reden waarom dit als een voorbeeld van emancipatie wordt beschouwd.

- 1p 9 Vier leerlingen hebben in hun schrift een lijstje gemaakt met klassieke en sociale grondrechten:

Alphons	Bert	Christine	Dianne
- recht op gelijke behandeling	- recht op bestaanszekerheid	- recht op gezondheidszorg	- recht op bestaanszekerheid
- recht op onderwijs	- recht op gezondheidszorg	- recht op onderwijs	- recht op gelijke behandeling
- recht op rechtsbijstand	- recht op rechtsbijstand	- vrijheid van drukpers	- vrijheid van drukpers

Welke leerling heeft alleen maar **sociale** grondrechten opgeschreven?

- A Alphons
- B Bert
- C Christine
- D Dianne

- 2p 10 Hieronder staan vier beweringen over de Nederlandse staatsinrichting:
- 1 De Eerste Kamer kan geen veranderingen aanbrengen in een wetsvoorstel.
 - 2 De rechterlijke macht is verantwoording schuldig aan de wetgevende macht.
 - 3 Een wetsvoorstel wordt in de Tweede Kamer aangenomen als meer dan de helft van de aanwezige leden vóór stemt.
 - 4 Het Nederlandse staatshoofd heeft de rechterlijke macht.
- Welke **twee** beweringen over de Nederlandse staatsinrichting zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

- 1p 11 De Eerste en de Tweede Kamer hebben voor een deel dezelfde rechten. Welke rechten hebben zowel de Eerste als de Tweede Kamer?
- A het recht van amendement en het budgetrecht
 - B het budgetrecht en het recht van enquête
 - C het recht van enquête en het recht van initiatief
 - D het recht van initiatief en het recht van amendement
- 1p 12 Stel: terwijl een rechtszaak tegen een verdachte nog bezig is, geeft een minister zijn of haar mening over de hoogte van de straf die deze persoon verdient.
→ Met welk uitgangspunt van de Nederlandse rechtsstaat is het optreden van de minister in strijd?
- 1p 13 Iemand woont aan een onveilige weg. Hij heeft de gemeente al verschillende keren door telefoontjes en brieven gewezen op deze onveilige situatie, maar de gemeente reageert niet.
Bij welke instantie moet hij zijn om een klacht over de gemeente in te dienen?
- A de Europese Commissie
 - B de Nationale Ombudsman
 - C de Provinciale Staten
 - D de Staten-Generaal
- 3p 14 Hieronder staan vijf onderdelen die opgenomen zijn in de Nederlandse grondwet in de negentiende en de twintigste eeuw:
- 1 de onschendbaarheid van de koning
 - 2 het passieve kiesrecht voor vrouwen
 - 3 het recht op bescherming en verbetering van het leefmilieu
 - 4 het recht op een eigen godsdienst
 - 5 het stelsel van evenredige vertegenwoordiging
- Geef per onderdeel aan of het in de grondwet is opgenomen in de **negentiende** óf in de **twintigste** eeuw.
- Doe het zo:*
Onderdeel 1 is opgenomen in ... (kies uit: negentiende eeuw / twintigste eeuw).
(enz. tot en met onderdeel 5)

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Een mening over het bijzonder onderwijs (rond 1900):

Kinderen leren al op jonge leeftijd dat zij alleen met kinderen van hetzelfde geloof naar school moeten gaan. Daardoor krijgen kinderen een afkeer van mensen met een andere levensovertuiging. Dit gaat ten koste van de verdraagzaamheid, terwijl we in vrijheid met elkaar zouden moeten leven.

bron 2

Een vaandel van een vereniging (1919)

Toelichting

Op het vaandel staat de tekst 'Ned. (= Nederlandse) R.K. (= Rooms-Katholieke) bouwvakarbeidersbond afd. (= afdeling) Halfweg'.

bron 3

Een spotprent naar aanleiding van verkiezingen

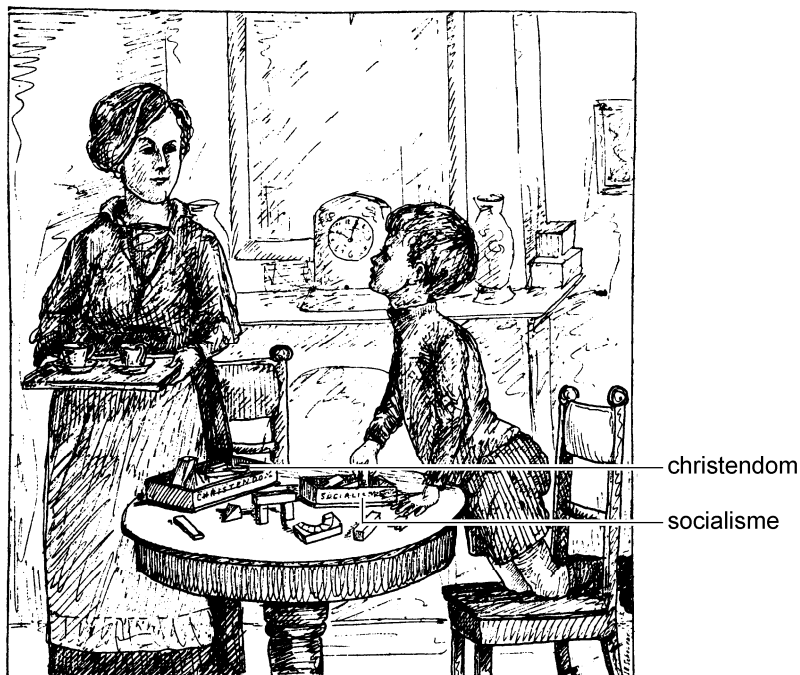

Onderschrift bij de tekening:

Mannelijke kiezer: "De vorige keer mocht ik nog alleen gaan. Nu moet ik samen met mijn vrouw."

bron 4

Een spotprent uit 1922

Toelichting

Kind: "Moeder, waarom passen de blokken uit de socialistische blokkendoos niet in de christelijke blokkendoos?"

Moeder antwoordt: "Ze zijn verschillend, doe de blokken ieder in de eigen doos."

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.